

**DÜNĐEN
BUGÜNE**
Erkan
ÇELEBİ

ecelabi@hurriyet.com.tr

Atatürk'ün parasını ödetip devletleştirdiği Haydarpaşa Limanı 5 milyar dolara dönüşecek

ANADOLU'dan trenle gelen tahılın depolanıp, gemilere yüklenmesini sağlamak amacıyla 1903 yılında Yap-İşlet-Devret modeliyle gerçekleştirilen Haydarpaşa Limanı ve garı, 5 milyar dolarlık yatırımla şimdi dev bir turizm kompleksine dönüşmeyi bekliyor. Bünyesinde otelleri, kongre salonlarını, alışveriş merkezi ve limanı da barındıran bu turizm kompleksi, Marmararay projesiyle de hafif metro hattına bağlanacak.

Yap-İşlet-Devret modeli

Sultan İkinci Abdulhamit'in yapım ve işletme hakkını Societe du Port de Haydar Pacha şirketine tanıdığı, Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte stratejik önemi göz önüne alınarak, parası ödenip, devletleştirilmesine karar verildiği liman için hazırlanan yeni proje, şu anda Harem Otogarı'nın bulunduğu bölgenin yeşil alana ayrılmasını ön görüyor. Bu alan, fuar ve festival alanı olarak kullanılacak. Haydarpaşa Garı ve çevresinde bulunan tarihi yapılar, turizm ve ticaret merkezi olacak. Yeni yapılacak binaların yüksekliği garı geçmeyecek. Ayrıca, Haydarpaşa Garı otel olarak da hizmet verecek. Silolar ise kültür ve sanat merkezine dönüşecek. Geçtiğimiz ay İBB Meclisi'nde 2'nci etap planının da onaylandığı Haydarpaşa Port projesi, prosedürler tamamlandıktan sonra Yap-İşlet-Devret modeliyle ihaleye çıkarılacak.

Denize 1100 kazık

Haydarpaşa Liman projesi ilk uygulamaya konduğu 1889'da da Yap-İşlet-Devret mo-

İKİNCİ Abdülhamit döneminde Yap-İşlet-Devret modeliyle gerçekleştirilen, Cumhuriyet'in ilanı ile devletleştirilen Haydarpaşa Limanı, 5 milyar dolara dev bir turizm kompleksine dönüşecek. Belediye Meclisi'nin onayladığı projenin 2'nci etap planına göre, otogar, fuar ve festival alanı, tren garı, otel ve istasyon, silolar da kültür ve sanat merkezi olacak. Yat limanı ve alışveriş merkezi de olacak.

deli benimsenmişti. Özellikle Anadolu'dan İstanbul'a gelen tahılın depolanması ve gemilere yüklenmesi amacıyla 1888 yılında kurulan Anadolu Demiryolu Şirketi'ne mevcut limanı büyütüp, silolar yapması ve işletmesi için izin verildi. 1900 yılın'da kurulan Societe du Port de Haydar Pacha, limanın ve siloların yapım işini Frankfurt merkezli Ph. Holzmann adlı şirkete verdi. Tesisler 2.5 yılda tamamlandı. Liman alanına büyük bir tahıl silosu, bir depo binası ve tahıl yükleme ünitesi kuruldu. 1905 yılında da bugün İstanbul'un simgeleri arasında yer alan Haydarpaşa Garı'nın inşaatına başlandı. Garın inşaatı, 1908 yılında tamamlanarak, açıldı. 1908 yılında açılan binanın projesini Otto Ritter ve Helmuth Conu adlı iki Alman mimar üstlendi. Barok ve Rönesans karışımı mimari tarzda tasarlanan bina, denize çakılan 21 metre uzunluğundaki 1100

ağşap kazık üzerine inşa edildi.

Askerler diri diri yandı

Bundan 1.5 yıl önce izolasyon çalışmaları sırasında çatısında çıkan yangın sonucunda önemli bir tehlike atlatan Haydarpaşa Tren Garı, ilk açılışından tam 9 yıl sonra da, bir patlama nedeniyle büyük hasar görmüştü. Birinci Dünya Savaşı sırasında meydana gelen bu patlamada, Anadolu'ya gönderilmek amacıyla garda depolanan cephanelik patlamış, Haydarpaşa Garı bir anda alevler içinde kalmıştı. İstanbullular'ı hava saldırısı endişesine kapılmasına yol açan bu 6 Eylül 1917 günü meydana gelen patlama, biri askerleri taşıyan iki trenin içindekilerle birlikte tamamen yanmasına neden olmuştu. Sabotaj iddiaları ağırlık kazanmasına rağmen, resmi açıklamalarda "kaza" olarak değerlendirilen bu patlamanın

nedeni yıllar sonra netlik kazanabildi.

Atatürk devletleştirdi

1889 yılında Sultan İkinci Abdulhamit'ten Yap-İşlet-Devret modeliyle limanın yapım izni ni kapandı Societe du Port de Haydar Pacha şirketi, limanı 24 yıl işlettikten sonra, Atatürk'ün Cumhuriyet'i ilan etmesinin ardından stratejik konumu göz önüne alınarak, devletleştirilmesine karar verildi. Societe du Port de Haydar Pacha şirketinden 24 Mayıs 1924 tarihinde satın alınmasına karar verilmesinin ardından limanın yönetimi, Türkiye Devlet Demiryolları'na devredildi. Şimdi de Haydarpaşa Dönüşüm Projesi'nin hayata geçirilebilmesi için bu devir işlemi yeniden tekrarlanacak. Ancak bu kez, projeyi ihaleye çıkartması için bölge, Devlet Demiryolları'ndan (TCDD) alınarak, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na devredilecek.